

LITERARNA TEORIJA

Povzeto po dr. Silvi Trdina

Katarina Fink, asistentka

TROPI

- BESEDE V PRENESENEM POMENU
 - Prenos ali metafora =

lepa kot

hiter kot

zvit kot

roža =

lisjak =

trlica =

- PRIMERA ali KOMPARACIJA = do kraja izpeljana metafora.

*Ko narbolj iz zvezd je danica svetla,
narlepši iz deklic je Urška bila.*

(F. Prešeren: Povodni mož)

– OKRASNI PRIDEVEK ali EPITETON
ORNANS =

*Za gradom teče rdeča kri.
(Ljudska)*

– POOSEBITEV ali PERSONIFIKACIJA =
prispodoba, s katero

... zvonovi zagrebški pojo
(A. Aškerc: *Kronanje v Zagrebu*)

– STALNO REKLO ali FRAZA =

Ubiti dve muhi na en mah.

- **BESEDE V ZAMENJANEM POMENU**
– **PREIMENOVANJE ali**

**LASTNIK Z
LASTNINO:** *Jerasovi
so pogoreli do tal.*

KRAJ S PREBIVALCI:
*Vsa zemlja je zopet vesela
(Levstik).*

**TVARINA Z
IZDELKOM:** *Tod sekla
bridka bodo jekla.
(Gregorčič)*

**ZNAMENJE ali
SIMBOL z
ZAZNAMOVANO
REČJO:** *Kraljica je krono
zgubila, zbežala je v črno
goro. (Župančič)*

**ABSTRAKTNO S
KONKRETNIM:** *Mladost
je norost, čez jarek skače,
kjer je most. (Ljudsko)*

**POSLEDICA Z
VZROKOM:** *Jernej
je povесil glavo.
(Cankar)*

ORODJE Z DELOM:

*Ko niso meč, sekira, lopata
jih mogle, lakota
nepremagljiva preti odpreti
grada trdna vrata.
(Prešeren)*

POSODA Z VSEBINO:

*En glažek
al' pa dva, to nam
korajžo da. (Milčinski)*

AVTOR Z DELOM:

Čital je
Puškina (Priatelj)

ORODJE Z LASTNIKOM:

*Pomoril meč je vse
tovar'še moje.
(Prešeren)*

ČAS S TEM, KAR SE V ČASU DOGAJA:

*Pač mnogo
moških, malo mož naš vek rodi.
(Gregorčič)*

– SOVZPREJETJE ali SINEKDOHA =

DEL S
CELOTO:
*Lenega čaka
strgan rokav.*
(Vodnik)

EDNINA Z
MNOŽINO:
*Šaljivi Ribničan
obide križem
svet.* (Levstik)

DOLOČENO
ŠTEVILO Z
NEDOLOČENIM:
Sto tebi sreč želim.
(Prešeren)

– ZAMENJAVA ali ANTONOMAZIJA =

**OBČNO IME Z
LASTNIM:** *v zemlji
domači ležiš, v najlepši tu
družbi počivaš, tebi na
strani leži pevčevo blago
srce.*

**LASTNO IME (IMENITNE
OSEBE) Z OBČNIM
IMENOM (SKROMNEGA
NASLEDNIKA):** *Ak'
rovtarske vezati znaš otrobi, nov
Orfej k sebi vlekel boš Slovence,
in pozen vnuk poroma k tvoj'mu
grobi. (Prešeren)*

**IME PREBIVALCA
KAKEGA KRAJA Z
NAJSLAVNEJŠO
OSEBO:** *Celjani v soncu
nosijo glavo, na daleč
razpregli si oblast.
(Župančič)*

**IME ZNANEGA
KRAJA Z NJEGOVIM
USTALJENIM
POMENOM:** *Da
kranjščina zaklad ti svoj
odklene, zapusti ročno
mestne mi sosede, tri leta
pojdi v rovtarske Atene.
(Prešeren)*

FIGURE

- GLASOVNE FIGURE
 - SOGLASNIŠKI STIK ali

*Rane rože rade povenó.
(Ljudska)*

– SAMOGLASNIŠKI STIK ali ASONANCA =

*Rana ura, zlata
ura. (Ljudska)*

*Krog mene stene
večne ječe.
(Gregorčič)*

- POLNI STIK ali = ujemanje samoglasnikov in soglasnikov; navadno na koncu verzov.

*Zapustil sem ljudsko belo mesto,
zapustil v njem sem ljubico
nezvesto. (Kette)*

– ENAKOGLASJE ali

kokoš

kukavica

grom

tres

vrisk

*mrmranj
e*

*šepetan
je*

čof ...